

UCHWAŁA NR 18/2026
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 12 stycznia 2026 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Polski Ruch Lewicowy
o źródłach pozyskania środków finansowych w 2024 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku ust. 2 pkt 3, 4 i 7 oraz z ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215),

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Polski Ruch Lewicowy o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2024 r. **z powodu** uzasadnionego domniemania, że Partia przyjęła i gromadziła środki z naruszeniem art. 24 ust. 1, 7 i 8 oraz art. 25 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Polski Ruch Lewicowy (EwP 453) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2024 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 2076).

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych dokumentów oraz dodatkowych wyjaśnień Partii stwierdziła, co następuje.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w poprzednim roku kalendarzowym, partia polityczna Polski Ruch Lewicowy wykazała, że w okresie sprawozdawczym nie pozyskała żadnych środków finansowych, ani wartości niepieniężnych. We wszystkich pozycjach sprawozdania wykazano „0,00”.

Z ogólnodostępnych informacji wynikało jednak, że Partia posiadała w 2024 r., i posiada nadal, swoje profile na Facebooku, na Instagramie i na platformie X. Na profilach tych, przede wszystkim na Facebooku, zamieszczony jest szereg materiałów potwierdzających działania podejmowane przez Partię między innymi w okresie sprawozdawczym. Wskazywały one także, iż Partia posiadała w 2024 r. swoje materiały promocyjne (np. flagi). To wszystko świadczyło o tym, że Partia w okresie sprawozdawczym prowadziła działalność, która wiązała się z kosztami, chociażby tylko utworzenia tych profili, ich prowadzenia i administrowania nimi, nagrywania materiałów, robienia zdjęć, ich publikowania, zakupu flag czy elementów niezbędnych do ich przygotowania.

Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się zatem do Partii o wskazanie, jaka była wartość poszczególnych działań Partii w 2024 r. i kto je opłacał lub kto świadczył tego typu wartości niepieniężne na rzecz Partii. Poprosiła ponadto o wyjaśnienie, czy Partia odbywała w okresie sprawozdawczym zebrania jej jednostek organizacyjnych i organów, czy prowadziła działalność polegającą np. na prowadzeniu korespondencji, drukowaniu materiałów itp., jakie koszty generowały te działania i kto je ponosił. Państwowa Komisja Wyborcza wystąpiła także z pytaniem, na jakich zasadach Partia korzystała w okresie sprawozdawczym z lokalu przy ulicy Spółdzielczej w Kwidzynie, w którym znajduje się jej siedziba, oraz z lokalu pod adresem: 06-121 Pokrzywnica, Piskornia, wskazanym w sprawozdaniu Partii jako adres do korespondencji. Jakie były koszty tego korzystania oraz kto je ponosił, a jeśli lokale te były udostępnione Partii jako wartości niepieniężne, o wyjaśnienie, jaki podmiot je świadczył na rzecz Partii i jaka była ich wartość.

Z odpowiedzi z dnia 24 listopada 2025 r. udzielonej przez Partię wynika, że złożyła ona sprawozdanie finansowe nieznajdujące oparcia w dokumentacji finansowej. Do odpowiedzi Partia Polski Ruch Lewicowy załączyła bowiem dokumenty, z których wynika, że wskazane w nich osoby fizyczne ukryły „dokumenty organizacji partyjnej Polski Ruch Lewicowy, którymi nie mają prawa wyłącznie rozporządzać”, które to dokumenty – jak stwierdziła sama Partia – powinny stanowić podstawę do sporządzenia sprawozdania i udzielenia prawdziwych informacji dla Państwowej Komisji Wyborczej. Dokumenty te, jak wynika z załączników do wyjaśnień Partii, „nadal są w posiadaniu Koordynatorów Krajowych wymienionych w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa”. W sprawie tej wszczęte zostało dochodzenie przez powiadomioną w tej sprawie prokuraturę. Oznacza to jednak, że partia polityczna Polski Ruch Lewicowy, przygotowując sprawozdanie finansowe za 2024 r., nie dysponowała dokumentami finansowymi, które powinny stanowić podstawę jego sporządzenia. Partia potwierdziła to również w piśmie, które wpłynęło do Państwowej Komisji Wyborczej w dniu 7 stycznia 2026 r., w którym wskazała, że „w stanie faktycznym i prawnym, Zarząd Krajowy partii Polski Ruch Lewicowy nie jest w stanie udzielić pełnych i rzetelnych informacji zgodnie z pismami PKW z dnia 03 i 29 października 2025 roku (...).”

Nie ulega wątpliwości, że to na partii politycznej spoczywa obowiązek prawny wykazania, poprzez przedstawienie rzetelnej dokumentacji finansowej, w tym odpowiednich dowodów i wyjaśnień potwierdzających, że wszystkie środki finansowe pozyskane zostały przez partię w sposób zgodny z obowiązującym prawem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2005 r., III SW 3/05). Obowiązku tego partia polityczna Polski Ruch Lewicowy nie wypełniła. Odpowiednio prowadzona i ujawniona dokumentacja, głównie finansowo-księgowa, oraz sporządzone na jej podstawie sprawozdanie finansowe są jednymi z najistotniejszych przejawów jawności finansowania partii politycznych, będącej elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2006 r., III SW 11/06), znajdującej swoje umocowanie w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Co ważne, jawność ta nie powinna ograniczać się wyłącznie do przedkładania sprawozdań finansowych partii politycznych do badania właściwym do tego organom, ale powinna umożliwiać

zapoznanie się z gospodarką finansową prowadzoną przez partie każdemu zainteresowanemu (np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 czerwca 2013 r., I OSK 513/13; oraz z dnia 18 grudnia 2014 r., I OSK 687/14; a także wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2016 r., II SAB/Wa 590/16). Z konstytucyjnej zasady jawności finansowania partii politycznych, która znajduje swoje częściowe powtórzenie w art. 23a ustawy o partiach politycznych, wynika zatem zakaz utajniania finansów partyjnych oraz odpowiadający mu nakaz ujawniania informacji finansowych o działalności partii [zob. Mirosław Granat (red.), Ustawa o partiach politycznych. Komentarz, Warszawa 2020].

Uzasadnione i racjonalne jest w tym przypadku zatem przyjęcie domniemania, że partia polityczna Polski Ruch Lewicowy nie udzielił wyczerpujących, wystarczających, odpowiedzi i nie dołączył odpowiednich dokumentów do sprawozdania, albowiem w 2024 r. naruszył przepisy ustawy o partiach politycznych w zakresie uzasadniającym odrzucenie jego sprawozdania finansowego za tamten okres sprawozdawczy.

Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, jeżeli Partia nie uzyskała żadnych środków z niedozwolonych źródeł, to nic nie stało na przeszkodzie złożeniu stosownych wyjaśnień, które partia powinna poprzeć odpowiednią dokumentacją, wykazujących i potwierdzających legalność jej finansowania. Partia nie udzieliła takich wyjaśnień na zadane jej pytania, jak i nie przedstawiła niezbędnych dowodów w tych sprawach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2008 r., III SW 7/08). Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że nie tylko nieudzielenie w ogóle wyjaśnień na pytania kierowane do partii przez Państwową Komisję Wyborczą, ale także ich udzielenie, ale w sposób niepozwalający na stwierdzenie, że jej gospodarka finansowa prowadzona była zgodnie z prawem, uprawnia przyjęcie domniemania, że partia to prawo naruszyła, szczególnie jeśli wskazują na to inne dokumenty czy materiały. W kolejnym postanowieniu Sąd Najwyższy stwierdził wręcz, iż brak wyjaśnienia niezgodności finansowych przez komitet wyborczy (analogicznie – przez partię polityczną) rodzi domniemanie faktyczne dokonania naruszeń prawa skutkujących odrzuceniem sprawozdania finansowego (por. postanowienie z dnia 14 października 2008 r., III SW 10/08). W przypadku Partii Polski Ruch Lewicowy

zachodzi zatem domniemanie, że przyjęła ona w okresie sprawozdawczym środki ze źródeł niedozwolonych, tj. z naruszeniem art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Pozyskiwanie przez Partię środków z innych źródeł niż określone w art. 24 ust. 1 i 7 ustawy o partiach politycznych stanowi bezwarunkową przesłankę do odrzucenia sprawozdania finansowego partii politycznej na podstawie art. 38a ust 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych. Ta regulacja ustawy nie pozostawia żadnego marginesu na ocenę Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku stwierdzenia przyjęcia lub pozyskania przez partię polityczną środków finansowych pochodzących z niedozwolonych źródeł, Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest do odrzucenia sprawozdania finansowego partii politycznej, bez względu na kwotę nielegalnie przyjętych przez tę partię środków finansowych. Bez znaczenia dla kwalifikacji tego typu praktyk pozostają kwestie dotyczące braku osiągnięcia przez partię korzyści majątkowej czy niska kwota pozyskana z nieuprawnionego źródła, tj. z naruszeniem art. 24 ust. 1 czy ust. 7 ustawy o partiach politycznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2025 r., I NSW 2/25).

Przestrzeganie tej regulacji ustawy o partiach politycznych racjonalny ustawodawca uznał za na tyle fundamentalne i mające znaczenie dla finansowania partii politycznych, za odgrywające tak istotną rolę dla zapewnienia pluralizmu politycznego, że jego naruszenie wskazał jako to, które obligatoryjnie przesądza o odrzuceniu sprawozdania finansowego partii, bez względu na to, w jakiej kwocie środki przyjęła partia polityczna z niedozwolonego źródła, czy naruszenie to wynikało z nieświadomości osoby odpowiedzialnej za finanse partii, czy było zawinione, czy też nie. Nie pozostawia wątpliwości, że Państwowa Komisja Wyborcza obowiązana jest odrzucić sprawozdanie partii, która przyjmowała lub pozyskiwała środki ze źródeł innych niż wymienione w art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych i ewentualnie z innych niż kredyty bankowe, o których jest mowa w art. 24 ust. 7 tej ustawy, niezależnie od ich wysokości i niezależnie od okoliczności, w jakich zostały przyjęte lub pozyskane. Przepis ten nie pozostawia żadnego pola do uznaniowości i miarkowania sankcji do wagi błędów popełnionych w sprawozdaniu finansowym partii (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2002 r., III SW 4/02). Podjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą innego rozstrzygnięcia w tej sprawie

niż jednoznacznie wynikające z przywołanych regulacji ustawy o partiach politycznych narażałoby ją na zarzut działania niezgodnego z prawem.

Brak odpowiednich wyjaśnień Partii potwierdza także to, że pozyskiwała ona w 2024 r. środki finansowe, jak i wartości niepieniężne od podmiotów innych niż osoby fizyczne mające stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a zatem z naruszeniem art. 25 ust. 1 w związku z ust. 4a ustawy o partiach politycznych. Uzasadnia także przyjęcie domniemania, że środki finansowe Partia gromadziła poza rachunkiem bankowym, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 8 ustawy o partiach politycznych.

Naruszenie wskazanych wyżej art. 25 ust. 1 w związku z ust. 4a i art. 24 ust. 8 ustawy o partiach politycznych, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z ust. 2 pkt 3 i 7 oraz z ust. 1 pkt 2 lit. a tego aktu prawnego, stanowi przesłankę do odrzucenia jej sprawozdania finansowego jeśli łączna wartość środków przyjętych i gromadzonych przez Partię z naruszeniem wskazanych art. 25 ust. 1 w związku z ust. 4a i art. 24 ust. 8 tej ustawy o partiach politycznych przekroczyła 1% ogólnej kwoty jej przychodów. Te regulacje prawne odrzucenie sprawozdania finansowego partii politycznej uzależniają wyłącznie od stosunku środków pozyskanych niezgodnie z prawem do ogólnej kwoty przychodów partii. Po przekroczeniu progu 1% również ta regulacja ma charakter kategoriyczny i nie pozostawia Państwowej Komisji Wyborczej swobody decyzji w tej kwestii, np. uwzględniania tego, czy naruszenie prawa nastąpiło w sposób umyślny, czy też z powodu nieznamośności przepisów. Skoro, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, partia może pozyskiwać środki (w związku z art. 25 ust. 4a tej ustawy także wartości niepieniężne) jedynie od obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, to ich przyjęcie od podmiotu innego niż osoba spełniająca te kryteria narusza powołany przepis, co według art. 38a ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 4 w związku z ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o partiach politycznych, stanowi jednoznaczną podstawę do odrzucenia sprawozdania partii (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2004 r., III SW 39/04 i III SW 44/04).

Podkreślić jeszcze raz należy, że w tego typu sytuacjach regulacje prawne nie pozostawiają żadnej swobody działania Państwowej Komisji Wyborczej. Narzucają konkretny tryb jej postępowania oraz sposób jego zakończenia. Podjęcie przez

Państwową Komisję Wyborczą innego rozstrzygnięcia niż wynikające z art. 38a ust. 1 pkt 3 i art. 38a ust. 2, pkt 3, 4 i 7 ustawy o partiach politycznych narażałoby ją na zarzut działania niezgodnego z prawem. Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z zasadą praworządności (legalizmu) wyrażoną w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, działa zaś na podstawie i w granicach prawa powszechnie obowiązującego, respektując jego przepisy. Przepisy prawa określające zadania i obowiązki Państwowej Komisji Wyborczej nie tylko stanowią kompetencję do działania, lecz są także źródłem nakazów i zakazów wyznaczających ramy prawne ich działania. Celem zasady legalizmu jest bowiem przeciwdziałanie dowolności i arbitralności działania organów państwa oraz możliwość kontroli w oparciu o kryterium zgodności z obowiązującym prawem.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza przy tym, że zarówno przyjęte przez Partię środki finansowe, jak i wartości niepieniężne powinny być wykazane przez nią w odpowiednich pozycjach jej sprawozdania finansowego. Partia obowiązków tych nie wypełniła. Oznacza to, że złożyła sprawozdanie sporządzone niezgodnie ze stanem faktycznym, czym naruszyła ustawowy obowiązek sprawozdawczy określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Niewątpliwie zatem Partia uchybiła także – co wyżej wskazano – konstytucyjnej zasadzie jawności finansowania partii politycznych (art. 11 ust. 2), która znajduje swoje częściowe powtórzenie w art. 23a ustawy o partiach politycznych.

Należy podkreślić, że partie polityczne stanowią jeden z podstawowych elementów demokratycznego państwa prawnego. Są fundamentalną instytucją publicznego życia politycznego (M. Granat, Głosa do postanowienia składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2003, III SW 152/03, Przegląd Sejmowy Nr 5/2004). Ze względu na ich szczególny charakter nie mogą one być postrzegane jako zwykłe osoby prawne. Uznać należy, że są to organizacje o podstawowym znaczeniu dla tego państwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2023 r., I NSW 2/23). Właśnie z tego względu regulacje prawne przyjęły wyraźnie restrykcyjną formułę regulacji w zakresie finansów i finansowania partii politycznych. Partia stawia sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej (art. 1 ust. 1 ustawy o partiach politycznych), co oznacza, że jej utworzenie jest doniosłym

aktem publicznoprawnym, z którym wiąże się nie tylko chęć uczestniczenia partii w życiu publicznym, ale także obowiązek posiadania minimum wiedzy o obowiązujących w nim regulacjach prawnych i rygorystycznego ich przestrzegania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2005 r., III SW 9/05). Te uchybienia, zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy o partiach politycznych, nie stanowią jednak przesłanek do odrzucenia sprawozdania Partii.

Z wyjaśnień Partii wynika poza tym, że w okresie sprawozdawczym nie dopełniła ona obowiązku prowadzenia na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej rejestru wpłat od osób fizycznych w kwocie przekraczającej w jednym roku 10 000 zł, z wyłączeniem składek członkowskich, o którym jest mowa w art. 25 ust. 6-3 ustawy o partiach politycznych, oraz rejestru umów, będącego zbiorczym zestawieniem informacji o umowach zawartych przez partię polityczną, o którym jest mowa w art. 27a tej ustawy. Wniosek w tej sprawie Partia złożyła dopiero 21 listopada 2025 r. Także te uchybienia, zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy o partiach politycznych, nie stanowią przesłanek do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie przedłożonych dokumentów oraz dodatkowych wyjaśnień Partii, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Polski Ruch Lewicowy przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak